

Døende lå bak en skjerm på gangen

Han fikk ingen verdig død, den 93 år gamle Oslo-mannen Asbjørn Ingvard Bru. Døende ble han liggende på gangen bak et lite skjembrett.

EVIND FOSSHEIM
ROLF M. AAGAARD (foto)

Pasienten hadde riktignok sine nærmeste ved sengen, men med sykepleiere og oppgående pasienter vimsende forbi, ble det ikke den rette måten å avslutte livet på.

Først fire minutter før livet ebbet ut, ble han trillet inn på et enmannsrom og fikk dø i fred sammen med sine kjære.

Det er sønnen Bjørn Bru som forteller, rystet over hvilken uverdigg avslutning på livet vi tilbyr gamle som gjennom et langt liv har vært med å skape velferds-samfunnet.

Asbjørn Ingvard Bru var en svært selvstendig mann. Han ønsket ikke å komme på sykehjem. Ville klare seg selv uten å være til byrde for noen. I trygdeleiligheten på Ila trivdes han. Her var tryggheten han trengte.

Lårhalsbrudd

Mandag 7. november ble hans liv brutalt endret. Hjemmehjelper Veronica Hagen (17) forteller:

«Ved halv tolv-tiden var jeg som vanlig innom Bru for å høre om det var noe jeg skulle handle for ham. Men han hadde ikke stått opp, og jeg kom tilbake ved halv to-tiden. Denne gangen fikk jeg ikke noe svar, og fryktet straks at noe var skjedd. Og ganske riktig. På gulvet fant vi mannen med brudd på lårhalsen. Selv om han hadde fryktelig vondt, lot vi ham ligge. Ved å flytte ham, kunne han bli påført ytterligere skader. Samtidig ringte vi Oslo kommune legevakt og varslet sønnen.

Hun purret opp Legevakten to-tre ganger, men først etter tre og en halv time dukket ambulansfolkene opp. Engstelig som hun var for pasienten sin, spurte hun hvorfor det hadde tatt så lang tid. Og ble sjokkert over det kalde og kyniske svaret: De hadde hatt viktigere ting å ta seg av.

Ambulansefolkene

Om ikke hjemmehjelpen hadde det vondt nok etter å ha ventet i timesvis på profesjonell hjelp, ble hun av ambulansfolkene bebreidet for å ha latt mannen ligge på linoleumsgulvet. Hun oppfattet dem som uofølgelige og småfreake. Men det verste av alt var hvordan de behandlet den gamle, skjøre kroppen. Fremfor å gi ham en smertestillende sprøyte, slengte de ham opp i et seil og bar ham uønskelig brutalt ned trappene, mens han hele tiden skrek og bar seg.

Ambulansefolkene behandlet ham mer som et dyr. Han lå og vred seg av smerte mens han ble båret ned trappene og ut i bilen, sier hun sjokkert.

Sterk opplevelse

Bestyrer Mia Robøle ved Ila trygdebolig forstår at dette var en sterk opplevelse for den unge hjemmehjelpen. Det var ikke slik man behandlet gamle mennesker. Hun håper at måten den gamle mannen ble behandlet på, var et resultat av ambulanspersonalets arbeidspress. Vanligvis kommer de kjøpt og tar godt vare på sine pasienter.

Bru havnet på Ullevål sykehus. Dagen etter ble han operert. Fredag pådro han seg urinveisinfeksjon. Han ble dærligere. Søndag 13. november lå han døende på gangen med surstoffmaske. Bak to små skjermer. I sitt så sønnen og svigerdatteren og våket over ham. Mens de satt der, kom en

pleier og spurte om hun kunne ta den ene skjermen. Der satt de så begge ved dødsleiet mens pleiere og pasienter hastet forbi hele tiden.

Til sist kom det noen som fikk trillet pasienten inn på et enerom:

«Det var som om far hadde ventet på dette, for å kunne dø i enerom sammen med oss, sier Bjørn Bru.

Å dø hjemme

Bestyrer Mia Robøle ved Ila Trygdebolig beklager at gamle Bru måtte dø på Ullevål sykehus under slike omstendigheter.

«Hos oss er det normalt at de gamle får dø hjemme når beboer og pårørende ønsker det, sier hun.

Sønnen Bjørn Bru er ikke bitter. Han har tiltro til at både betjeningen på Ila trygdebolig, ambulansfolkene og pleierne på sykehuset gjorde så godt de kunne, som det heter. Betjeningen ved trygdeboligen og pleierne på sykehuset var både hjelpsomme og hyggelige.

Det Bjørn Bru er sjokkert over, og som han stadig spør seg om i etterkant, er:

«Er det blitt vanlig å behandle gamle folk på denne måten? Er det ikke vår soleklare plikt å sørge for at gamle, trofaste slitere får en verdig avslutning på sitt lange liv? Far gjorde aldri noen fortredd, klaget aldri. Han ønsket en verdig død. Det fikk han ikke, sier sønnen. Han ber om at politikerne og ledere i helsevesenet tar til seg alvorlige signaler som disse og gjør noe med dem.

Bestyrer Mia Robøle understreker at de som i dag skal driver eldreomsorg, må ha en medmenneskelig holdning og en forståelse for de eldres spesielle situasjon i tillegg til de rent faglige kvalifikasjonene de må ta seg tid til å se seg og behandle de eldre på deres premisser.

RYSTET: Det går ikke an å behandle gamle folk slik. Det er de enige om, hjemmehjelper Veronica Hagen og Bjørn Bru, sønnen til avdøde Asbjørn Ingvard Bru, som ble liggende i trygdeleiligheten sin på Ila i timevis for ambulansen kom.

Akuttetaten står på sin vurdering:

Ullevål beklager behandlingen

«Dette skal ikke skje. En stygg glipp, sier direktør Ola Mettlaas ved Ullevål sykehus til Aftenposten. Han fastholder at sykehusets holdning er at de friskeste pasientene kan ligge i korridoren dersom det ikke finnes plass andre steder. Døende pasienter skal selvsagt ikke ligge der, sier han.

Direktør Mettlaas beklager at så skjedd nettopp i en tid da sykehuset arbeider aktivt med sine holdninger til pasienter og med kvaliteten på sine tjenester.

«Sist fredag var 40 av sykehusets ledere samlet nettopp for å drøfte dette og alle er innstilt på styrke beredskapen vår, sier Mettlaas. Ullevål sykehus vil i sin nye sentralblokk legge spesiell vekt på et sted der pårørende og pasienter kan møtes og hvor pårørende og

så kan overnatte i særlige tilfeller. Dette gjelder så vel barn som gamle mennesker.

«For å heve kvaliteten på våre tjenester, foretar vi nå en omfattende spørreundersøkelse blant 7000 personer som har vært pasienter hos oss, sier Mettlaas. Han ønsker at de tidligere pasientene skal sette fingeren på spesielt kritiske ting som sykehuset kan gjøre noe med.

«Vi må ikke glemme pasientenes syn, sier han.

- Kunne vente

Akuttetaten ble oppringt kl. 13.47 og ambulansen rykket ut kl. 16.25, bekrefter avdelingsoverlege Jan Henrik Pederstad. Tilfelle ble vurdert til det Legevakt kaller for hastegrad 3, som betyr at pasienten kan vente.

Pederstad har ikke gått langt nok inn i saken til å kunne si om dette var en feilvurdering. Han understreker at lårhalsbrudd er plagsomt og smertefullt, men ikke livstruende. Mannen var dessuten ikke alene. Han hadde en hjemmehjelper hos seg. Det kan ha medvirket til at hastegraden ble satt lavere.

Ambulansesjåførene har ingen generell autorisasjon til å gi pasientene smertestillende sprøyter eller andre former for medisiner. Bare i livstruende situasjoner kan de gjøre det. Er de i tvil, kan de konferere med vakthavende lege.

«Når det tok så lang tid før ambulansen kom i dette tilfellet, grunnen har vært at per. Det hadde så mange andre og viktigere oppgaver å ta seg av, mener

SKAL IKKE SKJE: Ullevål-direktør Ola Mettlaas understreker at ingen skal ligge døende i korridoren. Den plassen er reservert for de friskeste pasientene.

Pederstad, uten at han har sjekket de enkelte oppdrag denne dagen.

Direktør Brit Rostvåg ved

Akuttetaten har snakket med ambulansesjåførene, som beklager sin eventuelle dårlige oppførsel overfor hjemmehjelpen. Selv oppfattet de det ikke slik, og kjenner seg ikke igjen i beskrivelsen. Ifølge sjåførene hadde hun endog takket dem for hjelpen.

Når de brukte seil og ikke bære, begrunner sjåførene dette med at heisen sto og at trappene var fylt opp av gæstoler og annet løser.

Direktør Rostvåg understreker at han ønsker tilbakemelding fra pasienter og pårørende dersom man opplever folk i etaten som oppfører seg dårlig eller ikke yter god nok service.

«På den måten kan vi korrigere rutinene og sørge for at alle får den nødvendige opplæring, sier Brit Rostvåg.